

BELGISCHE SENAAT**ZITTING 1977-1978**

21 NOVEMBER 1977

Voorstel van wet tot aanvulling van artikel 9 van het koninklijk besluit nr. 72 van 10 november 1967 betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen

(Ingediend door de heer Mainil c.s.)

TOELICHTING

Volgens de wet van 1 april 1969 tot instelling van een gewaarborgd inkomen voor bejaarden, is het bedrag van die uitkering vastgesteld op 30 000 frank per jaar voor een gezin en op 20 000 frank voor een alleenstaande.

Zoals in de memorie van toelichting te lezen staat, werden die cijfers, bij gebrek aan voldoende financiële gegevens, met de nodige voorzichtigheid vastgesteld.

Luidens artikel 2, § 2, van de wet, kunnen die bedragen door de Koning worden verhoogd bij in Ministerraad overlegd besluit.

Zo hebben achtereenvolgende koninklijke besluiten dit op gezette tijden gedaan.

Op basis van het indexcijfer 122,07 van september 1977 zijn die bedragen nu 115 571 frank voor een gezin en 83 651 frank voor een alleenstaande.

Een nieuwe vermeerdering zal, overeenkomstig de regeringsverklaring, plaatshebben tijdens deze zittingstermijn.

Vanaf 1 januari 1978 moet het gewaarborgd inkomen evenals het bestaansminimum volgens de budgettaire gegevens worden verhoogd op dezelfde wijze als de uitkeringen aan de gehandicapten. Zij zouden worden opgetrokken tot 125 000 frank voor een gezin en 90 000 frank voor een alleen-

SENAT DE BELGIQUE**SESSION DE 1977-1978**

21 NOVEMBRE 1977

Proposition de loi complétant l'article 9 de l'arrêté royal n° 72 du 10 novembre 1967 relatif à la pension de retraite et de survie des travailleurs indépendants

(Déposée par M. Mainil et consorts)

DEVELOPPEMENTS

La loi du 1er avril 1969 instituant un revenu garanti aux personnes âgées fixait le montant de cette prestation à 30 000 francs par an pour un ménage et à 20 000 francs pour un isolé.

Comme l'indiquait l'exposé des motifs, ces chiffres avaient été arrêtés avec prudence en l'absence de données financières suffisantes.

Aux termes de l'article 2, § 2, de la loi, ils pourraient être majorés par le Roi, au moyen d'arrêtés délibérés en Conseil des Ministres.

C'est ainsi que des arrêtés royaux successifs les ont augmentés à intervalles réguliers.

A l'indice 122,07 de septembre 1977 ils atteignent 115 571 francs pour un ménage et 83 651 francs pour un isolé.

Une nouvelle progression de ces montants doit, aux termes de la déclaration gouvernementale, être réalisée au cours de la présente législature.

A partir du 1er janvier 1978 le revenu garanti ainsi que le minimum de moyens d'existence doivent, d'après les données budgétaires, être relevés de la même façon que les allocations aux handicapés. Ils atteindraient ainsi 125 000 francs pour un ménage et 90 000 francs pour un isolé, ce qui consti-

staande, als een eerste stap naar een geleidelijke verhoging van die bedragen tot onderscheidenlijk 180 000 frank en 140 000 frank.

Deze ontwikkeling ligt in de lijn van het streven dat de wetgever had te kennen gegeven bij de goedkeuring van de wet van 1 april 1969, nl. om aan alle burgers het recht op een « sociaal minimum » te verzekeren en dat nog met meer kracht werd uitgesproken door de huidige Regering die zich bij voorrang het lot wil aantrekken van de zwaksten in de samenleving en aan iedereen een behoorlijke levensstandaard wenst te waarborgen.

Dit doet echter opnieuw het probleem rijzen van de koppeling van het gewaarborgd inkomen aan de andere sociale uitkeringen, een probleem waaraan reeds in 1969 ruimschoots aandacht is gewijd.

Het zelfstandigenpensioen bedraagt immers, op basis van hetzelfde indexcijfer 122,07, voor een gezin 123 045 frank en voor een alleenstaande 98 436 frank.

Derhalve zou het gewaarborgd inkomen op korte termijn hoger kunnen komen te liggen dan het pensioen van de zelfstandigen.

Dat zou des te minder te verdedigen zijn daar dit laatste gedeeltelijk wordt gefinancierd uit de bijdragen van de betrokkenen, welke in 1977, al naar de hoogte van de bedrijfsinkomsten, liggen tussen 11 512 frank en 49 939 frank per jaar, de beheerskosten niet meegerekend.

De distorsie wordt nog groter door het feit dat, ter uitvoering van artikel 10 van de wet van 1 april 1969, een gedeelte van het pensioen kan worden afgetrokken bij de berekening van het gewaarborgd inkomen.

Het gewaarborgd inkomen is van begin af lager geweest dan het zelfstandigenpensioen verminderd met het aftrekbare gedeelte. Dit laatste is dientengevolge trouwens sterk verlaagd.

	Mei 1969 (inwerktreding van de wet op het gewaarborgd inkomen)	September 1977 (indexcijfer 122,07)
— Basisbedrag van het gezins- pensioen van de zelfstandi- gen F	38 250	123 045
— Afgetrokken gedeelte . . .	6 244	6 496
— Saldo	32 006	116 549
— Gewaarborgd inkomen . .	31 224	115 571

De voorgenomen verhoging van het gewaarborgd inkomen zal een nieuwe toestand in het leven roepen waaraan de Regering aandacht moet besteden in het kader van haar programma dat er op gericht is een eind te maken aan « het gebrek aan samenhang en aan de ongelijkheid die ons sociaal stelsel kenmerken. »

Immers, tenzij men de pensioenaf trek geheel doet vervallen — een maatregel die slechts voordeel zou opleveren aan degenen die nooit hebben bijgedragen en dus uitsluitend

tuerait la première réalisation d'une étape devant porter progressivement ces montants, respectivement à 180 000 francs et 140 000 francs.

Cette évolution répond au souci exprimé par le législateur lors du vote de la loi du 1er avril 1969 d'assurer à tous les citoyens le droit à un « minimum social » et plus encore par l'actuel Gouvernement qui entend accorder la priorité au sort des plus défavorisés et garantir à chacun un niveau de vie décent.

Elle fait cependant resurgir le problème de la liaison entre le revenu garanti et les autres prestations sociales, problème qui fut déjà largement évoqué en 1969.

Les montants des pensions des travailleurs indépendants sont, en effet, au même indice 122,07, de 123 045 francs pour un ménage et de 98 436 francs pour un isolé.

Le revenu garanti pourrait dès lors atteindre, à brève échéance, un niveau supérieur à celui de la pension des travailleurs indépendants.

Ce serait d'autant moins défendable que cette dernière est partiellement financée par les cotisations des intéressés, lesquelles, en 1977, se situent, selon l'importance du revenu professionnel, entre 11 512 francs et 49 939 francs par an, frais de gestion non compris.

La distorsion se trouve encore accentuée du fait qu'une partie de la pension peut, en exécution de l'article 10 de la loi du 1er avril 1969, être immunisée pour le calcul du revenu garanti.

Depuis son instauration, le revenu garanti est toujours resté inférieur à la pension des travailleurs indépendants diminuée de la tranche de pension immunisée. Cette dernière a d'ailleurs subi, en conséquence, de sensibles réductions.

	Mai 1969 (mise en application de la loi sur le revenu garanti)	Septembre 1977 (indice 122,07)
— Montant de base de la pen- sion de ménage des indé- pendants F	38 250	123 045
— Partie de pension immunisée	6 244	6 496
— Solde	32 006	116 549
— Montant du revenu garanti .	31 224	115 571

L'augmentation projetée du revenu garanti va créer une situation nouvelle à laquelle le Gouvernement se doit être attentif dans la ligne de son programme tendant à mettre fin « aux incohérences et aux inégalités qui caractérisent notre système social ».

En effet, à moins d'aller jusqu'à la suppression radicale de toute immunisation en matière de pension, mesure qui ne profiterait qu'à ceux qui, n'ayant jamais cotisé, relèvent

onder het gewaarborgd inkomen ressorteren — dreigt men in de paradoxale toestand te belanden dat de gerechtigden op een volledig gezinspensioen als zelfstandige een beroep zouden moeten doen op de regeling van het gewaarborgd inkomen om daarin een aanvulling van hun pensioen te vinden, natuurlijk onder voorbehoud van het onderzoek naar de bestaansmiddelen.

Nu waren er volgens de statistische gegevens van de Rijkskas voor rust- en overlevingspensioen per 1 januari 1977 ongeveer 100 000 gerechtigden op het gezinspensioen in de regeling der zelfstandigen.

Niet alleen zou de Rijksdienst voor werknemerspensioenen materieel niet in staat zijn zulk een massa dossiers te verwerken — er zijn thans 70 000 geheel of gedeeltelijk gerechtigden op het gewaarborgd inkomen — maar ook de begrotingskredieten zouden zeer ontoereikend zijn tot dekking van de aanzienlijke vermeerdering van de last die daaraan verbonden zou zijn.

Er zij ten slotte op gewezen dat, naar luid van artikel 11, § 2, tweede lid, van de wet van 1 april 1969, elke pensioenaanvraag geldt als aanvraag om een gewaarborgd inkomen, hetgeen, bij gebrek aan gegevens over de bestaansmiddelen van de verzoeker, met zich zou meebrengen dat elk verzoek van een zelfstandige om een gezinspensioen, tegelijkertijd moet worden onderzocht in de regeling van het gewaarborgd inkomen.

Dit voorstel wil in 't geheel geen rem zijn op de verhoging van het gewaarborgd inkomen voor de bejaarden, wat trouwens van jaar tot jaar zal moeten gebeuren overeenkomstig de regeringsverklaring.

Het bedoelt aan de uitvoerende macht de nodige middelen te verschaffen om te kunnen overgaan tot een aanpassing van het zelfstandigenpensioen die als gevolg van die verhogingen noodzakelijk is geworden om de hierboven aangeklaagde distorsie tegen te gaan.

De financiële weerslag van die aanpassing is uiteraard afhankelijk van de aard en omvang van de maatregelen die inzake gewaarborgd inkomen zullen worden genomen.

Een verhoging van het gewaarborgd inkomen zal, door het vrij geringe aantal gerechtigden en het strenge onderzoek naar de bestaansmiddelen, minder kosten dan een overeenkomstige verhoging van het zelfstandigenpensioen. Maar als er geen aanpassing komt, zal een stelselmatig beroep van de gepensioneerde zelfstandigen op de regeling van het gewaarborgd inkomen deze regeling zwaar belasten.

Wij staan hier dus voor een moeilijk probleem van harmonisering, waaraan dit voorstel een pragmatische oplossing wil geven in afwachting dat er een grondiger hervorming van de pensioenregeling der zelfstandigen kan worden ontworpen en aangenomen.

**

exclusivement du revenu garanti, on risque de se trouver dans cette situation paradoxale que les bénéficiaires d'une pension complète de ménage de travailleur indépendant devraient se tourner vers le régime du revenu garanti pour y chercher un complément à leur pension sous réserve, bien entendu, de l'enquête sur les ressources.

Or, d'après les statistiques de la Caisse nationale des Pensions de Retraite et de survie il y avait, au 1er janvier 1977, près de 100 000 bénéficiaires de pension de ménage dans le régime des travailleurs indépendants.

Outre que les services de l'Office national des Pensions pour Travailleurs salariés se trouveraient dans l'impossibilité matérielle d'absorber une telle masse de dossiers — le nombre de bénéficiaires complets ou partiels du revenu garanti étant actuellement de l'ordre de 70 000 — les crédits budgétaires seraient largement insuffisants pour couvrir l'accroissement considérable de charge qui en résulterait.

Il convient enfin de rappeler qu'aux termes de l'article 11, § 2, alinéa 2, de la loi du 1er avril 1969, toute demande de pension vaut demande de revenu garanti ce qui, en l'absence de données relatives aux ressources du demandeur, obligerait désormais à instruire parallèlement en régime de revenu garanti toute demande de pension de ménage introduite par un travailleur indépendant.

La présente proposition ne tend nullement à freiner la progression du revenu garanti aux personnes âgées, qui devra d'ailleurs être augmenté d'année en année conformément à la déclaration gouvernementale.

Elle vise à donner à l'exécutif les moyens de réaliser, dans le régime des travailleurs indépendants, les adaptations rendues nécessaires par cette progression si l'on veut éviter les distorsions qui viennent d'être dénoncées.

L'incidence financière de ces adaptations est évidemment fonction du type et de l'importance des mesures à intervenir en matière de revenu garanti.

Les dépenses engendrées par un relèvement du revenu garanti sont, en raison du nombre relativement réduit de bénéficiaires et de la sévérité de l'enquête sur les ressources, moins lourdes qu'une augmentation correspondante de la pension des travailleurs indépendants. Mais, à défaut de mesures d'adaptation, l'incidence d'un appel systématique des travailleurs indépendants pensionnés au régime du revenu garanti ne manquerait pas d'obérer lourdement ce régime.

Un difficile problème d'harmonisation est ainsi posé auquel la présente proposition apporte à titre conservatoire une solution pragmatique en attendant que puisse être élaborée et votée la réforme plus fondamentale du régime de pension des travailleurs indépendants.

P. MAINIL.

**

VOORSTEL VAN WET**ENIG ARTIKEL**

Artikel 9 van het koninklijk besluit nr. 72 van 10 november 1967 betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen wordt aangevuld met een § 3, luidende :

« § 3. De bedragen gesteld in § 1, 1° en 2°, mogen evenwel niet lager zijn dan de bedragen van 30 000 frank en 20 000 frank, gesteld in artikel 2, § 1, van de wet van 1 april 1969 tot instelling van een gewaarborgd inkomen voor bejaarden, gewijzigd ter uitvoering van § 2 van hetzelfde artikel en vermeerderd met de bedragen die aftrekbaar zijn met toepassing van artikel 10 van dezelfde wet.

De Koning neemt de nodige maatregelen ter uitvoering van deze paragraaf. »

PROPOSITION DE LOI**ARTICLE UNIQUE**

L'article 9 de l'arrêté royal n° 72 du 10 novembre 1967 relatif à la pension de retraite et de survie des travailleurs indépendants est complété par un § 3 rédigé comme suit :

« § 3. Les montants prévus respectivement au 1° et au 2° du § 1er ne peuvent toutefois être inférieurs aux montants de 30 000 francs et 20 000 francs prévus à l'article 2, § 1er, de la loi du 1er avril 1969 instituant un revenu garanti aux personnes âgées, modifiés en exécution du § 2 du même article et majorés des montants immunisés en exécution de l'article 10 de la même loi.

Le Roi prend les mesures nécessaires en vue d'assurer l'exécution du présent paragraphe. »

P. MAINIL.
H. DELEECK.
R. CONROTTE.
P. AKKERMANS.
J. SONDAG.
J. VANGEEL.